

Vangsten van zeldzame Lepidoptera in 1957 en eerder, en vijf nieuwe soorten voor de Nederlandse fauna

door

G. A. BENTINCK

Op de 90e Wintervergadering van 23 februari 1958 demonstreerde ik de volgende Lepidoptera, welke van bijzondere betekenis voor de Nederlandse Fauna zijn:

a. Het was in juni 1954, dat de heer CAMPING mij een zending van pas uitgekomen rupsjes zond van *Acanthopsyche atra* L. (*opacella* H.S.), afkomstig uit Norg. Ik heb deze 80 à 100 rupsjes met veel zorg getracht op te kweken. Dit was buitengewoon lastig. Ieder jaar stierven er vele van en het geheel duurde tot juli 1957, nadat ze drie maal overwinterd hadden. Ten slotte bleven er maar vier levende rupsen over. Van dit aantal verkreeg ik slechts drie ♀♀, die, zoals dat bij de grote Psychiden regel is, niet de zak verlaten, doch daarin sterven. Het vierde exemplaar was een ♂. Gedurende de eerste hitteperiode van juni 1957 kwam de pop te voorschijn, doch stierf zonder uit te komen, hetgeen erg jammer was.

b. Een zeer fraai exemplaar van *Lycophotia molothina* Esp. op 16 juni 1957 te Amerongen gevangen.

c. Enige exemplaren van *Arenostola elymi* Tr. en *A. extrema* Hb. en een van *Semiothisa signaria* Hb. van 28 tot 30 juni 1957 op Terschelling gevangen.

d. Een exemplaar van *Perizoma blandiata* Schiff. (*adaequata* Bkh.) op 8 juli 1957 te Meerssen gevangen; (vermoedelijk het 7e exemplaar voor Nederland).

e. Gedurende de nachten op Terschelling, onder c. genoemd, was de vangst van Microlepidoptera zeer goed. Dit viel juist gedurende de eerste hitteperiode. De volgende soorten, waarvan ik een tot meerdere exemplaren heb gevangen, zijn zeker waard voor vermelding: *Schoenobius gigantellus* Schiff., *Homoesoma nimbella* Dup. en *H. saxicola* Vaugh. De eerste van deze beide werd te voren nooit in de duinstreken gevangen, terwijl de tweede uitsluitend in die streken werd waargenomen. Voorts *Anerastia lotella* Hb. in vele variëteiten: effen gekleurd, met geprononceerd witte voorrand, met sterk getekend aderstelsel, enz.; *Glyphypterix struvei* Ams.; *Gelechia streliciella* H.S., *Brachmia inornatella* Dgl.; *Xystophora tragonella* Stt.; *Coleophora therinella* Tgstr.; en *Col. atriplicis* Durr. (welke soort te voren in 1939, alleen aan het Zwin, vlak aan de Belgische grens, door de heer JANMOULLE werd gevangen als nieuw voor onze fauna).

f. Een exemplaar van *Grapholitha janthinana* Dup. op 6 juli 1957 te Meerssen gevangen.

g. Een exemplaar van *Coleophora inulifolia* Benander op 23 juli 1936 te Meerssen gevangen. Deze soort werd destijds in 1942 te Nieuwkoop door DOETS ontdekt als nieuw voor onze fauna. Genoemd exemplaar uit Meerssen is dus van oudere datum. Dit werd ontdekt door de heer JÄCKH, die onlangs verschillende *Coleophora*-exemplaren uit mijn collectie naar de genitaliën onderzocht.

h. Een exemplaar van *Xystophora lutulentella* Z., op 2 augustus 1957 en twee exemplaren van *Tinea piercella* Bntk., alsmede een van *Tinea columbariella* Wck., op 11 en 17 juni te Amerongen gevangen.

i. Een exemplaar van *Gelechia obsoletella* F.R. op 28 juni 1957 op Terschelling gevangen. Deze soort is nieuw voor de Nederlandse fauna.

j. Een exemplaar van *Borkhausenia flavifrontella* Hb. op 13 juni 1869 te Oosterbeek gevangen door SNELEN. Dit exemplaar ontdekte ik in de Nederlandse collectie van het Rijksmuseum van Natuurlijke Historie te Leiden. Het is thans als nieuw voor de Nederlandse fauna te beschouwen. Met toestemming van het Museum mocht ik dit dier hier vertonen.

Het klinkt zeer vreemd deze soort als nieuw voor onze fauna te melden, daar de soort reeds lang te voren als zodanig bekend was. Doch hier school een foutieve benaming. De reeds eerder vermelde soort heet eigenlijk *Borkhausenia josephinae* Toll (zie hierover: *Polska Akademia Nauk. Anal. Zoologici, Warszawa* 30.III.1936, 16 (13): 185—186), waarin beide soorten beschreven zijn. De gewone soort *josephinae* Toll onderscheidt zich vooral doordat de eerste twee vlekken der voorvleugels schuin boven elkaar staan, de bovenste duidelijk dicht bij de wortel dan de onderste; vliegtijd eind juni, juli tot half augustus. Bij de zeldzame soort *flavifrontella* Hb. staan deze beide vlekken loodrecht boven elkaar; vliegtijd half mei tot 15 juni. Ik onderzocht hiervoor de bekende collecties in onze Musea, doch trof slechts één exemplaar aan. In Polen komt deze soort veel meer voor; hoe westelijker men komt hoe zeldzamer. In West-Duitsland volgens JÄCKH vrij zeldzaam.

k. Namens de heer VÁRI uit Pretoria meld ik twee nieuwe soorten voor de Nederlandse fauna, te weten: drie exemplaren van *Coleophora (Eupista) serpyllatorum* Hering op 2 juli 1946 te Egmond aan Zee gevangen en eveneens op 22 juli 1950 aldaar door de heer DOETS gevangen, waarvan ik er twee kreeg, die hierbij rond gaan. Verder twee exemplaren van *Coleophora (Eupista) sylvaticella* Wood, op 27 mei 1946 en op 29 mei 1946 van Eperheide.

l. Aangezien door een paar buitenlandse Microlepidopterologen de veronderstelling geopperd werd, dat *Pammene snellenana* Bentinck identiek zou zijn met *P. luedersiana* Sorh., besloot ik deze zaak nader te onderzoeken. Door de welwillende bemiddeling van Dr. DIAKONOFF kreeg ik twee exemplaren van *P. luedersiana* uit het Museum in Wenen toegezonden. Deze soort was mij tevoren geheel onbekend. Maar na ontvangst van deze uit Wenen bleek mij, dat ze geheel anders waren dan *P. snellenana*, doch opvallend gelijk aan twee der drie exemplaren, die ik bezat van *P. pinetana* Schläg. Bij nader onderzoek bleken deze twee, die ik steeds niet erg vertrouwd had, inderdaad *P. luedersiana* te zijn. Bij een vergelijking in de Museumcollecties te Amsterdam en Leiden ontdekte ik eveneens resp. een en twee exemplaren van *luedersiana*; totaal dus vijf inlandse exemplaren, afkomstig uit Kuikhorne en Amerongen. *P. luedersiana* Sorh. is dus nieuw voor de Nederlandse fauna. Uitvoerig zal dit alles beschreven worden met foto's in het *Tijdschr. Entom.* 1958, 101 (1): 47—50.

m. Daar er steeds veel belangstelling is voor de fauna der Waddeneilanden, ook wat Lepidoptera-soorten betreft, meen ik goed te doen, om behalve het reeds vermelde uit Terschelling, ook verdere Microlepidoptera van enige betekenis te melden, die ik op de drie bewuste nachten, vermeld onder c., ving of waarnam. De zeer algemene soorten, over het gehele land verbreid, noteerde ik niet.

De betere soorten zijn als volgt: *Melissoblyptus bipunctatus* Z., *Chilo phragmitellus* Hb., *Acalla comariana* Z., *Tortrix bergmanniana* L., *Steganoptycha rubi-*

ginosana H.S., *Semasia citrana* Hb., *Epiblema expallidana* Hw., *Bactra furfurana* Hw., *Bryotropha similis* Stt., *Stathmopoda pedella* L., *Coleophora deauratella* Z., *Col. laripennella* Zett., *Col. caespitiella* Z., *Elachista biatomella* Stt. en *Opostege salaciella* Tr.

n. Ten slotte een exemplaar van *Saturnia pyri* Schiff. op 2 augustus 1957 te Amerongen gevonden in de auto van de Nederlandse militaire attaché uit Ankara, die reeds drie weken verlof in Nederland was, in welke auto hij gereisd had via de Balkan, Hongarije, Oostenrijk en Duitsland. Het is niet mijn bedoeling deze soort als nieuw voor de Nederlandse fauna te beschouwen, aangezien het niet bekend is waar dit dier binnen de auto gevlogen is, doch zeer waarschijnlijk in Turkije of onderweg naar Nederland. TER HAAR maakt melding van twee gevallen van vangsten uit Nederland, n.l. uit Noordwijk en uit de Baronie van Breda, vermeld in de Bouwstoffen 1 : 9 en 1 : 240, doch de juistheid hiervan is niet meer na te gaan.

Summary

Discussion of a number of Macro- and Microlepidoptera, most of them rare, and 5 new for the Netherlands fauna.

Kasteel Amerongen.

Over enige afwijkende exemplaren van Macrolepidoptera

door

S. R. DIJKSTRA

Op de 90e Wintervergadering demonstreerde ik de volgende merkwaardige vlinders:

- a. Een gynandromorf exemplaar van *Plebejus argus* L., helaas tamelijk afgevlagen; links voor- en achtervleugels van een ♀, rechts beide vleugels als van een ♂.
- b. Een geheel zwarte vlinder, die *Lymantria dispar* of *Lym. monacha* kan zijn. Volgens TER HAAR behouden de zwarte ex. van *monacha* een witte halskraag en kop. Bij het bewuste exemplaar, een ♂, zijn beide echter zwart, waarom ik aannam dat het een *dispar* zou zijn (de heer LEMPKE constateerde evenwel tijdens de vergadering, dat het een zeldzame vorm van *L. monacha* L. is).
- c. Een melanistisch exemplaar van *Phigalia pedaria* Fabr., ♂ met zwartgroene vleugels, waarvan de aderen koolzwart zijn bestoven. Waarschijnlijk is dit de var. *monacharia* Stgr., jarenlang uitsluitend in Engeland aangetroffen, doch in 1949 ook in Z. Limburg gevonden.

Summary

Description of a gynandromorphic specimen of *P. argus* L. (left ♀, right ♂), of a rare form of *L. monacha* L., and of a melanistic specimen of *Ph. pedaria* F.

Zutphen, Ruysdaelstraat 16.